НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГІГІЄНА ПРАЦІ. ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ»

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Шифр та назва спеціальності	229 «Громадське здоров'я»
Назва освітньо-професійної програми	Громадське здоров'я
Рівень вищої освіти	Магістр
Кафедра	громадського здоров'я, епідеміології та екології
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркова
Форма навчання	очна (денна, вечірня), заочна

Викладач

Прізвище, ім'я, по батькові	ВАРИВОНЧИК Денис Віталійович
Посада	професор кафедри медицини праці, психофізіології та медичної екології
Науковий ступінь, вчене звання	доктор медичних наук, професор
Електронна адреса	dv7@ukr.net
Телефон	+38 073-292-17-07
Посилання на профіль викладача	dv7@ukr.net
Консультації	Viber: +38 073-292-17-07

Загальна інформація про дисципліну	
Анотація до дисципліни	навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань і вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з громадського здоров'я і входить до циклу вибіркових дисциплін підготовки магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я». Дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує в собі знання з медицини праці (гігієни праці, професійної патології), що дозволяє набути здобувачам освіти відповідних загальних і фахових компетентностей, практичних результатів навчання, які спрямовані на оцінку стану, захист, промоцію, збереження та зміцнення здоров'я серед працюючого населення, профілактику професійних захворювань та виробничих нещасних випадків.
Мета дисципліни	підсилення набуття здобувачами спеціальних (фазових) компетенцій за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» в напрямку впливу виробничого середовища на стан здоров'я працюючого населення .
Завдання дисципліни	Отримання сучасних знань щодо впливу виробничого середовища на стан здоров'я працюючого населення
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: • Формування політики громадського здоров'я, його нормативно-правова база. • Організація охорони здоров'я. • Концепція здоров'я населення: чинники, що його зумовлюють, основні показники та методи оцінки. • Основи епідеміології. • Моніторинг та оцінка в системі громадського здоров'я. • Основні оперативні функції громадського здоров'я.
Постреквізити	Навчальна дисципліна є базою для вивчення таких дисциплін, як: • Епідеміологія неінфекційних захворювань. • Організація епіднагляду і контролю за інфекційними захворюваннями. • Біостатистика. • Екологічне здоров'я. Оцінка екологічних ризиків і управління ними.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	***<u>Мають відповідати стандарту вищої освіти та ОП</u>*** ***Загальні компетентності:*** ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті ***Фахові компетентності:*** СК 4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх

	попередження СК 8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію СК 10. Здатність використовувати етичні принципи та норми права при плануванні досліджень, збиранні інформації та її використанні ***Інструментальні компетентності:***
Результати навчання	***<u>Мають відповідати стандарту вищої освіти та ОП</u>*** **Вміння та навички:** ПР 07. Ідентифікувати, аналізувати ризики, пов'язані з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих) та організовувати відповідні заходи, спрямовані на захист здоров'я населення. ПР 09. Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці. ПР 11. Розробляти та впроваджувати системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, профілактичних та діагностичних або скринінгових програм та політик в громадському здоров'ї.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3,0 кредити ЄКТС (90 годин). Для *очної* денної форми навчання: аудиторних 78 годин, самостійна робота 12 годин Для *очної* вечірньої форми навчання: аудиторних 60 годин, самостійна робота 30 годин Для *заочної* форми навчання: аудиторних 14 годин, самостійна робота 76 годин
Форма підсумковогоконтролю	Залік
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 2-ому семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

	Модуль 1. Гігієнічні умови праці як етіологічні чинники професійних захворювань
1.	Тема 1.1. Історія становлення і сучасний стан гігієни праці. Складові та завдання сучасної гігієни праці. Роль і місце гігієни праці у медицині праці.

2.	Тема 1.2. Роль міжнародних організацій (МОП, ВООЗ та ін.) у збереженні здоров’я працюючих. Міжнародні норми та правила у сфері гігієни праці (Конвенції МОП, Директиви ЄС).
3.	Тема 1.3. Нормативно-правові документи України з питань збереження здоров’я працюючих та профілактики професійних захворювань, нещасних випадків на виробництві.
4.	Тема 1.4. Шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища та трудового процесу. Гігієнічна класифікація умов праці. Класи умов праці.
5.	Тема 1.5. Основи гігієнічного законодавства. Санітарні норми і правила. Поняття про гранично допустиму концентрацію (максимально разову та середньодобову) і гранично допустимий рівень.
6.	Тема 1.6. Інституційний розподіл повноважень в сфері гігієни праці та професійного здоров'я в Україні (МОЗ України – Центри громадського здоров’я, Центри контролю та профілактики хвороб, профпатологічна служба, ЗОЗ), Держслужбпраці України, Держпродспоживслужба України, Пенсійний фон України та ін.
	Модуль 2. Соціально-гігієнічні аспекти захворюваності працюючих
7.	Тема 2.1. Основні шкідливі виробничі фактори, їх дія на різні органів-мішеній, систем і організму працюючих.
8.	Тема 2.2. Вплив умов праці на здоров’я працюючих. Поширеність професійних захворювань та виробничих травм в Україні.
9.	Тема 2.3. «Перелік професійних захворювань» та Інструкція до нього.
10.	Тема 2.4. Облік, реєстрація і розслідування випадків професійних захворювань, нещасних випадків на виробництві.
	Модуль 3. Управління ризиками несприятливого впливу виробничого середовища на стан здоров'я працюючого населення
11.	Тема 3.1. Модель експозиційної патології. Основні характеристики експозиції. Джерела і фактори експозиції. Фактори, що визначають сприятливість людини та громади до експозиції (біологічні, медико-соціальні, гігієнічні та ін.).
12.	Тема 3.2. Закономірності формування експозиційної дози. Зв'язок між експозицією факторами та виникненням захворювань. Залежність «доза – реакція», «доза – ефект».
13.	Тема 3.3. Джерела і фактори експозиції в умовах виробничого середовища. Підходи до якісної та кількісної оцінки експозиції на працівника (людину) та трудовий колектив (громаду).
14.	Тема 3.4. Моделі і принципи профілактика захворювань, що пов’язані з умовами праці. Стратегії профілактики: «нульового ризику», «прийнятного ризику».
15.	Тема 3.5. Сучасні багаторівневі стратегії профілактики (первинна, вторинна, третинна, четвертинна).
16.	Тема 3.6. Багаторівнева система ризик-спрямованої профілактики виробничо-зумовленої та професійної патології серед працюючого населення.
17.	Тема 3.7. Система та етапи управління ризиками. Ідентифікація виробничої небезпеки. Рівні управління ризиками: «Елімінація та заміна»; «Інженерний контроль»; «Адміністративний контроль»; «Засоби індивідуального захисту».
18.	Тема 3.8. Перспективи індивідуальної профілактики на основі підходів концепції «Медицина P5» (персоналізованої медицини).
	Модуль 4. Системне управління ризиками здоров’ю працюючих, що зумовлені окремими виробничими факторами
19.	Тема 4.1. Важкість трудового процесу та її вплив на здоров’я працюючих. Особливості управління ризиками здоров’ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.

20.	Тема 4.2. Напруженість трудового процесу та її вплив на здоров'я працюючих. Особливості управління ризиками здоров'ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.
21.	Тема 4.3. Хімічні виробничі фактори та її вплив на здоров'я працюючих. Особливості управління ризиками здоров'ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.
22.	Тема 4.4. Виробничі пилові фактори та її вплив на здоров'я працюючих. Особливості управління ризиками здоров'ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.
23.	Тема 4.5. Виробничі канцерогенні фактори та її вплив на здоров'я працюючих. Особливості управління ризиками здоров'ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.
24.	Тема 4.6. Фізичні виробничі фактори та її вплив на здоров'я працюючих. Особливості управління ризиками здоров'ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.
25.	Тема 4.7. Біологічні виробничі фактори та її вплив на здоров'я працюючих. Особливості управління ризиками здоров'ю, що зумовлені виробничим впливом на працюючих даної групи факторів.

Самостійна робота здобувача освіти

Цілі, форма та контроль самостійної роботи повинні бути зрозумілими та доступними, містити алгоритми їхнього виконання. Критерії оцінювання й терміни здачі завдань повинні бути чітко визначені

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання	***На лекціях*** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо. ***На практичних заняттях*** запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо. ***Самостійну роботу здобувача*** викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.
Методи навчання	***Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:*** ➢ словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція); ➢ наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);

- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контрою;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Список рекомендованих джерел (не більше 10 джерел)

Основна література:

1. Гігієна праці : Збірник нормативних документів в 2-х частинах. К.: «Медінформ», 2010. Ч. 1 – 514 с.; Ч. 2 – 546 с.
2. Гігієна праці : Національний підручник. За ред.: Ю. І. Кундієва, О. П. Яворовського, А. М. Шевченко [та ін.]. Київ: Медицина, 2012. 904 с.
3. Професійні хвороби: Національний підручник. За ред.: В. А. Капустника, І. Ф. Костюк. К.: Медицина, 2017. 536 с.

Додаткова література:

1. Керування безпекою здоров'я працівників: теорія і практика: До 25 річчя заснування журналу «Охорона праці». За заг. ред. Д. Л. Матвійчука, В. І. Цопи, А. М. Нагорної, І. Г. Кононової. К.: ТОВ « Редакція журналу «Охорона праці», 2020. 287 с.
2. Кундієв Ю. І., Басанець А. В. Пневмоконіоз: епідеміологія, рання діагностика, профілактика. К.: Авіцена, 2012. 191 с.
3. Нагорна А. М., Гречківська Н. В. Медична допомога працівникам: проблеми та їх вирішення. К.: Авіцена, 2018. 260 с.
4. Наукові здобутки з медицини праці. Історія та сучасність. За заг. ред.: І. М. Трахтенберга, В. І. Чернюка. К.: Авіцена, 2019. 400 с.
5. Яворовський О. П., Сергета І. В., Паустовський Ю. О. [та ін.]. Охорона праці в медичній галузі : Підручник. К. Медицина, 2021. 488 с.
6. Current diagnosis and treatment: Occupational and environmental medicine. 6th Ed. Eds..: LaDou J., Harrison R. J. McGraw Hill, 2021. 864 p. URL: http://surl.li/dzzex
7. Hunter`s diseases of occupations. 10th Ed. Eds: P. Baxter, T.-Ch. Aw, A. Cockcroft, P. Durrington, J. M. Harrington. CRC Press, 2010. 1324 p. URL: http://surl.li/dzyrl
8. ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety. 5th Ed. 2015 – 2023. URL: https://www.iloencyclopaedia.org
9. ILO. Diagnostic and exposure criteria for occupational diseases. Guidance notes for diagnosis and prevention of the diseases in the ILO List of Occupational Diseases (revised 2010). Ed:. Sh. Niu, C. Colosio, M. Carugno, A. Adisesh. 2022. URL: http://surl.li/dzylz

10. WHO. Self-assessment tool for the evaluation of essential public health operations in the WHO European Region. 2015. 135 p. URL: http://surl.li/jtiac
11. WHO. Workers' health: draft global plan of action. 2007. 9 p. URL: http://surl.li/jticy
12. WHO. Protecting workers' health. 2017. URL: http://surl.li/jtige

Публікації викладача курсу:

1. Кундієв Ю. І., Андрейчин М. А., Нагорна А. М., Варивончик Д. В. Професійні інфекційні хвороби: Монографія. К.: ВД «Авіцена», 2014. 528 с.
2. Кундієв Ю. І., Нагорна А. М., Варивончик Д. В. Професійний рак: епідеміологія та профілактика: Монографія. К.: Наукова думка, 2008. 336 с.
3. Нагорна А. М., Варивончик Д. В., Соколова М. П., Кононова І. Г. Професія і туберкульоз. Український вимір: Монографія. К.: ВД «Авіцена», 2019. 304 с.

Загальна схема оцінювання

Сума балів		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік/екзамен	
90 - 100	170 – 200	**A**	зараховано/оцінка	відмінне виконання
82 - 89	155 – 169	**B**		вище середнього рівня
75 - 81	140 – 154	**C**		загалом хороша робота
68 - 74	125 – 139	**D**		непогано
61 - 67	111 – 124	**E**		виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 – 110	**FX**	не зараховано	необхідне перескладання
1 - 34	1 – 59	**F**		необхідне повторне вивчення дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються наступним чином:
		для іспиту	*для заліку*		
90-100	A	Відмінно	зараховано		***Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою (для галузі знань 22 Охорона здоров'я 200-бальною шкалою).*** Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за
82-89	B	Добре			
75-81	C				
68-74	D	Задовільно			
61-67	E				

35-60	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано		виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань здобувачів ***денної*** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для здобувачів ***заочної*** форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни			

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
   - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
   - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
   - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
   - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
   - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
2) дотримуватись академічної доброчесності:
   - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
   - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
   - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
   - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету.